

Judikatura – pravomoc a příslušnost civilních soudů

Pravomoc

R 63/1966: Nejde-li o věc, kterou projednávají a rozhodují soudy v občanském soudním řízení, není dána také pravomoc soudu k smírčímu řízení podle ustanovení § 67 a násl. o. s. ř.

R 29/1972: Občanské soudní řízení, jež bylo zahájeno podáním návrhu na projednávání věci, která nespadá do pravomoci soudu, nemohou účastníci skončit soudním smírem podle ustanovení § 99 odst. 1 a 2 o. s. ř.

R 86/1970: Rozhodování o žalobě na náhradu škody způsobené zaviněným porušením povinností při výstavbě studny náleží do pravomoci soudu.

R 43/1971: Oprávněný může na súde uplatniť proti platiteľovi mzdy právo na vyplatenie súm, ktoré mali byť za mzdy povinného zrazené (§ 292 O. s. p.), aj keď výkon rozhodnutia zrážkami zo mzdy bol nariadený v správnom konaní.

R 16/1987: Jestliže lze věcné břemeno zřídit smlouvou (§ 135c odst. 1, 2 o.z. zákon č. 40/1964 Sb.), lze je zřídit také soudním smírem, a to i kdyby je soud nebyl oprávněn zřídit rozhodnutím ve věci samé.

Smír může svým obsahem překročit rámec předmětu řízení; vždy však z něho musí být patrné, jak byly vypořádány nároky, které byly předmětem řízení.

R 23/2002: Rozhodne-li soud, že k projednání určité věci není dána pravomoc soudů, je povinen současně rozhodnout (nemá-li jít o pravomoc cizozemského orgánu) i o postoupení věci orgánu, jehož pravomoc dána je (§ 104 odst. 1, věta druhá, o.s.ř.); této povinnosti se nemůže zbavit poukazem na to, že řízení v téže věci již u orgánu, jemuž má být postoupena, probíhá.

R 20/2003: K rozhodování o nároku vlastníka lesa na náhradu újmy vzniklé v důsledku omezení hospodaření v lese vůči orgánu státní správy (§ 11 odst. 3, věty první, zákona č. 289/1995 Sb., ve znění pozdějších předpisů) je dána pravomoc soudu.

R 65/2003: Pro řízení ve věcech pojistného na všeobecné zdravotní pojištění, včetně penále, platí zákon č. 71/1967 Sb., o správním řízení (zrušen zákonem č. 500/2004 Sb., správní řád); k rozhodování v těchto věcech jsou v prvním stupni příslušné zdravotní pojišťovny. Na nedostatku pravomoci soudu k rozhodování v dané věci nemění nic skutečnost, že účastník správního řízení zemřel.

R 30/2004: Rozhodne-li soud o žalobě meritorně, zahrnuje toto rozhodnutí v sobě též závěr, že je dána pravomoc soudu.

R 11/2006: Není dána pravomoc soudu uložit v občanském soudním řízení Úřadu průmyslového vlastnictví, aby z rejstříku ochranných známek vymazal označené ochranné známky.

Nedostatek podmínky řízení ve smyslu § 103 o. s. ř. není vadou žaloby z hlediska její správnosti či úplnosti a vada žaloby naopak nepředstavuje nedostatek podmínky řízení.

R 67/2006: K projednání a rozhodnutí sporu o náhrady škody způsobené neoprávněným užíváním telefonního přístroje je dána pravomoc soudu podle § 7 odst. 1 o. s. ř.

R 77/2006: K projednání a rozhodnutí sporu o nárok plynoucí z porušení povinnosti vrátit zařízení sloužící k přijímání signálu digitálního satelitního vysílání osobě vykonávající komunikační činnost je dána pravomoc soudu podle § 7 odst. 1 o. s. ř.

R 50/2009: K projednání a rozhodnutí sporů z právních vztahů vzniklých rozhodnutím dopravního úřadu podle § 19 odst. 3 zákona č. 111/1994 Sb., ve znění účinném do 31. 3. 1998, o závazku veřejné služby, není dána pravomoc soudů.

R 61/2009: Řízení o neplatnost rozvázání pracovního (služebního) poměru duchovního církve nebo náboženské společnosti nelze zastavit pro nedostatek pravomoci soudů (§ 7 o. s. ř.) jen proto, že v něm nelze přezkoumávat věcnou správnost rozhodnutí příslušného orgánu církve nebo náboženské společnosti o odvolání duchovního z jeho funkce.

R 1/2010: K projednání a rozhodnutí sporu o úhradu ceny za poskytnutou službu elektronické komunikace je dána pravomoc Českého telekomunikačního úřadu podle § 129 odst. 1, věty první, zákona č. 127/2005 Sb. i tehdy, jestliže osoba vykonávající komunikační činnost postoupila pohledávku vůči účastníku osobě, která komunikační činnost nevykonává.

R 33/2011: Jestliže stavebník zřídí stavbu podzemního vedení veřejné telekomunikační sítě na cizím pozemku, ač na to nemá právo, je vypořádání právního vztahu vzniklého v důsledku této neoprávněné stavby podle § 135c obč. zák. (zákon č. 40/1964 Sb.) v pravomoci soudu.

R 53/2011: K rozhodnutí o návrhu, jímž se rodič domáhá toho, aby mu zdravotnické zařízení podalo informace o zdravotním stavu jeho dítěte a aby mu umožnilo nahlédnutí do zdravotní dokumentace o tomto dítěti vedené, obsahující citlivé údaje ve smyslu § 4 písm. b) zákona č. 101/2000 Sb., je dána pravomoc soudu.

R 114/2012: K rozhodování o nárocích na náhradu škody vzniklých v souvislosti s uzavřenou smlouvou o poskytování služby elektronických komunikací je dána pravomoc soudu.

R 88/2015: K projednání a rozhodnutí sporu o náhradu škody způsobené nesprávným úředním postupem nebo nezákonným rozhodnutím Ústavního soudu je dána pravomoc soudu.

R 26/2016: Projednání a rozhodnutí sporu o vrácení částky odpovídající zaplacené dani z přidané hodnoty, kterou zahraniční fyzická osoba s místem pobytu mimo území Evropské unie požaduje po tuzemském prodávajícím, od něhož koupila zboží, které následně vyvezla mimo území Evropské unie, je v pravomoci soudu.

R 108/2016: K projednání a rozhodnutí sporu o určení práv k dobývacímu prostoru není dána pravomoc soudu v občanském soudním řízení.

R 107/2017: Dělenou pravomoc podle § 8 o. s. ř., ve znění účinném do 31. 12. 2013, mohl stanovit pouze zákon, nikoliv stanovy občanského sdružení.

SbNSS 3401/2016: Tvrdí-li žalobce, že vlastník reklamních zařízení v sousedství pozemní komunikace zasahuje do jeho práva obecného užívání pozemní komunikace jakožto řidiče (uživatele pozemní komunikace) tak, že žalobci proto hrozí újma na zdraví a škoda na majetku, a domáhá-li se proto žalobou podanou u civilního soudu proti vlastníku reklamních zařízení ochrany sousedských práv podle § 127 občanského zákoníku z roku 1964, je k řešení sporu o takto tvrzené soukromé právo příslušný soud (§ 7 o. s. ř.), nikoli silniční správní úřad.

SbNSS 3226/2015: Podá-li účastník řízení před soudem žádost o „posečkání“ s placením soudního poplatku nebo žádost o „rozložení úhrady soudního poplatku na splátky“, je k vydání rozhodnutí o takové žádosti příslušný soud, nikoli správa soudu (předseda soudu). Soud tuto žádost posoudí podle zákona č. 549/1991 Sb., o soudních poplatcích, a příslušných procesních řádů jako žádost o osvobození od soudního poplatku, žádost podle § 9 odst. 4 písm. c) citovaného zákona, nebo jako žádost o prodloužení soudcovské lhůty k zaplacení soudního poplatku.

SbNSS 3238/2015: Šíření reklamních sdělení prostřednictvím sítě elektronických komunikací není službou elektronických komunikací, nýbrž službou obsahu ve smyslu § 2 písm. n) zákona č. 127/2005 Sb., o elektronických komunikacích. Objednavatel takové služby není účastníkem ani uživatelem ve smyslu § 2 písm. a) a b) uvedeného zákona. Příslušným k rozhodnutí sporu mezi objednavatelem reklamy a osobou vykonávající komunikační činnost o úhradu za šíření reklamy je soud.

SbNSS 3119/2014: Rozhodnutí Exekutorské komory České republiky o určení podílu zástupce na odměně zastupovaného exekutora podle § 16 odst. 1 zákona č. 120/2001 Sb., o soudních exekutorech a exekuční činnosti, je rozhodnutím soukromoprávní povahy o majetkových nárocích odvolaného soudního exekutora a jeho zástupce; k řízení o žalobě proti takovému rozhodnutí je příslušný soud v občanském soudním řízení (§ 7 odst. 1 o. s. ř.).

Pro posuzování pravomoci soudů v občanském soudním řízení a soudů ve správním soudnictví má význam právo hmotné, nikoli právo procesní.

SbNSS 3045/2014: K rozhodnutí ve věci zastavení exekuce nařízené podle platebního výměru Všeobecné zdravotní pojišťovny České republiky okresním soudem, ve spojení s návaznou činností soudního exekutora, je příslušný soud v občanském soudním řízení (k § 55 zákona č. 120/2001 Sb., o soudních exekutorech a exekuční činnosti, a k § 268 a § 269 o. s. ř.).

SbNSS 2500/2012: Z § 21 zákona č. 101/2000 Sb., o ochraně osobních údajů, nevyplývá pravomoc Úřadu pro ochranu osobních údajů rozhodovat o soukromoprávních sporech mezi subjektem údajů a správcem týkajících se zveřejnění dokumentace obsahující osobní údaje; o těchto sporech přísluší rozhodnout soudu.

SbNSS 2301/2011: Jestliže žadatel o informaci podle zákona č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím, nezplatí částku, kterou správní orgán podmínil poskytnutí informace (§ 17 odst. 5 tohoto zákona), a správní orgán žádost odloží, je možno toto usnesení o odložení věci napadnout žalobou ve správním soudnictví. Jestliže však žadatel požadovanou částku zaplatil a u nadřízeného orgánu neuspěl se svou stížností proti výši úhrady [§ 16a odst. 1 písm. d) citovaného zákona], není pro něj dalším možným prostředkem obrany správní žaloba, nýbrž žaloba z titulu bezdůvodného obohacení podle části třetí občanského soudního řádu. Soud v občanském soudním řízení pak přezkoumá, zda byla

úhrada vyčíslena v souladu s § 17 odst. 1 citovaného zákona, tedy zda nepřesahuje náklady spojené s pořízením kopií atd., a zda ceny uvedené v sazebníku zásadním způsobem nepřesahují ceny nezbytné.

SbNNS 2115/2010: Nelze směřovat poskytnutí dotace a následné použití, resp. využití peněžních prostředků z poskytnuté dotace investorem. Právní vztah vzniklý poskytnutím dotace je veřejnoprávním vztahem, podléhajícím ustanovením zákona č. 576/1990 Sb., rozpočtová pravidla republiky (zrušeno zákonem č. 218/2000 Sb.), porušení podmínek čerpání dotace představuje porušení rozpočtové kázně podle § 30 citovaného zákona. Pokud však investor, jemuž byly peněžní prostředky podle tohoto zákona poskytnuty, tyto prostředky následně využívá k naplnění cíle schválené investiční akce, jedná se o soukromoprávní vztah mezi investorem a osobou, jež se na naplnění účelu investiční akce podílí.

SbNNS 1835/2009: K rozhodování o nároku vlastníka (nájemce) pozemku na finanční náhradu vůči orgánu státní správy za újmu vzniklou v důsledku omezení hospodaření na pozemku (§ 58 odst. 2 zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny) je příslušný soud v občanském soudním řízení.

Příslušnost

Věcná příslušnost

I. ÚS 904/08: Rozhodne-li vrchní soud nesprávně o věcné příslušnosti (§ 104a o. s. ř.), nejen že se tím nestane ze soudu dle zákona věcně nepřislušného soud věcně příslušný, ale vždy též zároveň bude porušeno ústavně garantované právo na zákonného soudce (čl. 38 odst. 1 Listiny základních práv a svobod). Na tom nic nemění ani druhá věta § 11 odst. 1 o. s. ř., vložená do o. s. ř. teprve novelou č. 7/2009 Sb.

K projednání žaloby, domáhající se konstatování nezákonného postupu orgánů činných v trestním řízení a omluvy za ně, jsou v prvním stupni věcně příslušné okresní soudy, neboť nejde o věc ochrany osobnosti, ale o věc upravenou zákonem č. 82/1998 Sb.

Možnost neodůvodňovat usnesení dle § 104a o. s. ř. je nutno jako výjimku interpretovat restriktivně. Fakt, že toto usnesení nemusí být v obecné rovině vždy odůvodněno, ještě neznamená, že konkrétní okolnosti případu si nebudou žádat, aby soud své rozhodnutí odůvodnil. Pod tyto okolnosti konkrétního případu lze podřadit i situaci, kdy účastníci ve svých vyjádřeních k věcné příslušnosti zaujmou stanovisko, s nímž nebude vrchní soud rozhodující o této otázce srozuměn. V takovém případě lze legitimně požadovat, aby se v odůvodnění svého usnesení s argumentací účastníků - byť stručně - vypořádal a vložil důvody svého závěru o věcné příslušnosti.

II. ÚS 2193/2010: Fakt, že usnesení vydané dle § 104a o. s. ř. nemusí být dle § 169 odst. 2 o. s. ř. v obecné rovině vždy odůvodněno, ještě neznamená, že konkrétní okolnosti případu si nebudou žádat, aby soud své rozhodnutí odůvodnil. Pod tyto okolnosti konkrétního případu lze podřadit i situaci, kdy účastník ve svém vyjádření k věcné příslušnosti zaujme stanovisko, s nímž nebude vrchní soud rozhodující o této otázce srozuměn.

I. ÚS 59/11: Pokud se vrchní soud nijak nevypořádal s argumentací účastníka řízení stran věcné příslušnosti, a neodůvodněným usnesením dle § 104a o. s. ř. vyslovil, že k projednání a rozhodnutí věci jsou v prvním stupni věcně příslušné okresní soudy, porušil tím právo účastníka na spravedlivý proces (čl. 36 odst. 1 Listiny základních práv a svobod).

II. ÚS 1235/11: Podle ustálené judikatury Ústavního soudu je požadavek řádného odůvodnění rozhodnutí jedním za základních atributů spravedlivého procesu. Dodržování povinnosti odůvodnit rozhodnutí má zaručit transparentnost a kontrolovatelnost rozhodování soudů a vyloučit libovůli. Chybí-li v rozhodnutí řádné odůvodnění, je tím založena nejen jeho nepřezkoumatelnost, ale zpravidla také protiústavnost.

Možnost neodůvodňovat usnesení dle § 104a o. s. ř. je nutno jako výjimku interpretovat restriktivně. Fakt, že toto usnesení nemusí být v obecné rovině vždy odůvodněno, ještě neznamená, že konkrétní okolnosti případu si nebudou žádat, aby soud své rozhodnutí odůvodnil. Pod tyto okolnosti konkrétního případu lze podřadit i situaci, kdy účastníci ve svých vyjádřeních k věcné příslušnosti zaujmou stanovisko, s nímž nebude vrchní soud rozhodující o této otázce srozuměn. V takovém případě lze legitimně požadovat, aby se v odůvodnění svého usnesení s argumentací účastníků - byť stručně - vypořádal a vložil důvody svého závěru o věcné příslušnosti (sp. zn. I. ÚS 904/08).

R 48/1996: Pojem "nadřízený soud" ("nejblíže společně nadřízený soud"), je-li použit trestním řádem a občanským soudním řádem k určení věcné příslušnosti soudu, vychází z organizačních vztahů uvnitř soustavy soudů, nikoli ze vztahů instančních.

R 34/1998: Jestliže se domáhá podnikatel zaplacení prací, které provedl v rámci svého předmětu podnikání, vůči podnikateli, který tyto práce objednal k zajištění své podnikatelské činnosti, jde o věc obchodní. Přitom není podstatné, zda má objednatel prováděné práce v předmětu své podnikatelské činnosti.

R 1/2000: Závazkový vztah mezi stranami, které uzavřely dohodu podle ustanovení § 262 odst. 1 obch. zák., že jejich vztah se řídí obchodním zákoníkem, je závazkovým vztahem obchodním a spor mezi těmito stranami je z procesního hlediska obchodní věcí.

R 1/2009: Spory vzniklé z rozhodnutí, která přijalo shromáždění společenství vlastníků jednotek v rámci své působnosti, projednávají a rozhodují ve smyslu ustanovení § 9 odst. 3 písm. w) o. s. ř. (nyní § 9 odst. 2 písm. l/ o. s. ř.) v prvním stupni krajské soudy.

C 10800 (28 Cdo 3937/2011): Rozhodnutí vrchního soudu o určení věcné příslušnosti nelze napadnout opravným prostředkem podle občanského soudního řádu a účastníci a soudy jsou jím vázány.

R 2/2011: K projednání a rozhodnutí ve věci ochrany názvu a dobré pověsti právnické osoby podle § 19b odst. 3 obč. zák. (z roku 1964) jsou v prvním stupni příslušné krajské soudy bez zřetele k tomu, zda stranami sporu jsou podnikatelé.

R 66/2011: Je-li v jedné žalobě uplatněno několik nároků na zaplacení peněžitého plnění se samostatným skutkovým základem, pak soud zkoumá podmínku věcné příslušnosti u každého takového nároku zvlášť.

R 68/2011: Mohlo-li by odlišné právní posouzení téhož skutku vést k určení jiného věcně příslušného soudu, nezakládá to odlišnost věcí ve smyslu ustanovení § 83 o. s. ř. (jen proto nejde o odlišný předmět sporu).

R 128/2012: K projednání a rozhodnutí sporů o peněžité plnění převyšující 100 000 Kč mezi samosprávnou územní jednotkou a podnikatelem při jeho podnikatelské činnosti z dalších obchodních závazkových vztahů, jichž se samosprávná územní jednotka neúčastnila jako podnikatel při své podnikatelské činnosti, je věcně příslušný okresní soud.

R 37/2016: Je-li předmětem řízení o žalobě podané (insolvenčním) dlužníkem vůči jeho insolvenčnímu správci náhrada škody, kterou měl insolvenční správce způsobit dlužníku tím, že pohledávku nepopřel co do výše, jde o incidenční spor ve smyslu § 159 odst. 1 písm. e) insolvenčního zákona, k jehož projednání a rozhodnutí je v prvním stupni věcně příslušný insolvenční soud.

R 78/2017: K projednání sporů o zaplacení příspěvků členů společenství vlastníků jednotek na správu domu a pozemku a úhrady za plnění poskytovaná s užíváním jednotky je v prvním stupni i podle právní úpravy účinné do 30. 4. 2015 věcně příslušný okresní soud.

Místní příslušnost

IV. ÚS 312/95 Právním k nemovitosti ve smyslu § 88 písm. b) – dříve § 88 písm. g) – o. s. ř. je nutno rozumět nejen věcné právo, ale může jít i o právo závazkové tak, jak tomu je i v dané věci, když předmětem smlouvy mezi účastníky uzavřené je právě nemovitost.

IV. ÚS 251/95 (11/1996 USn): Usnesením nadřízeného soudu o přikázání věci z důvodu nutnosti jinému soudu téhož stupně (§ 12 odst. 1 občanského soudního řádu) se zákonným způsobem mění místní příslušnost soudu určená podle rozhodných okolností, které byly dány v době zahájení řízení. Soud, jemuž byla věc takto přikázána (nikoliv tedy postoupena), již tuto příslušnost nemůže zkoumat ve smyslu ust. § 105 občanského soudního řádu.

II. ÚS 727/11: Pokud se odvolací soud v otázce určení místní příslušnosti dostal mimo rámec dosavadní vlastní rozhodovací činnosti, aniž by svůj postup důkladně odůvodnil, je jeho rozhodnutí svévolné a v rozporu s ústavně chráněným principem právní jistoty, čímž zasahuje do práva stěžovatele na spravedlivý proces garantovaného čl. 36 Listiny. Je třeba, aby odvolací soud, v případě, že setrvá na svém názoru na aplikaci § 87 o. s. ř., náležitě objasnil individuální okolnosti projednávaného případu, které jej odlišují zejména od okolností vylíčených v jiných případech, v nichž rozhodl opačně.

R 49/1967: Ustanovenie § 88 písm. ch) o. s. p. predpokladá, že súd rozhoduje o sporných otázkach v dobe, kedy konanie o dedičstve ešte nie je skončené a rozhodnutie súdu bude mať vliv na jeho výsledok.

Za právo k nehnuteľnosti v zmysle § 88 písm. h) o. s. p. nemožno považovať právo doživotného užívania bytu v dome.

So zreteľom na ustanovenie § 11 o. s. p. sa príslušnosť podľa § 84 a § 85 ods. 1 o. s. p. nemôže zmeniť, ak dôjde k zmene žalobnej žiadosti, resp. k jej rozšíreniu o ďalšieho žalovaného.

R 91/1968: Nedostatek místní příslušnosti není důvodem zastavení řízení (§ 105 odst. 2 o. s. ř.).

Za předpokladu, že v době zahájení řízení netrvá pracovní poměr žalovaného u žalobce, je i k řízení o náhradu škody ze schodku na svěřených hodnotách vedle obecného soudu žalovaného příslušný ve smyslu § 87 písm. b) o. s. ř. také soud, v jehož obvodu došlo ke skutečnosti, která zakládá právo na náhradu škody.

R 29/1976: Pre príslušnosť súdu, ktorý je na konanie príslušný popri všeobecnom súde odporcu podľa ustanovenia § 87 písm. b) O. s. p., je rozhodujúce, či navrhovateľ uviedol v návrhu (v konaní) skutočnosti, ktoré dokladajú túto na výber danú príslušnosť, nie však, či sa tejto príslušnosti výslovne dovoľáva.

Pre príslušnosť jedného z niekoľkých miestne príslušných súdov (§ 11 ods. 2 O. s. p.) je rozhodujúce, u ktorého súdu bol návrh uplatnený; je bez významu, ktorý z viacerých odporcov je v návrhu uvedený ako prvý.

R 39/1978: Vysloví-li soud svým rozhodnutím, že není příslušný k projednání věci, rozhodne zároveň, kterému soudu věc k projednání postoupí. Tímto výrokem je soud vázán a nemůže již věc postoupit jinému soudu, než který je ve výroku uveden.

R 10/1997: Místně příslušným soudem pro nařízení soudního výkonu rozhodnutí ukládáním pokut podle ustanovení § 351 odst. 1 o.s.ř. pro nesplnění povinností spočívajících v umožnění užívání nemovitosti je obecný soud povinného (§ 252 odst. 1 o.s.ř., ve spojení s ustanovením § 85 odst. 1 o.s.ř.), nikoli soud, v jehož obvodu je nemovitost (§ 252 odst. 3 o.s.ř., nyní odst. 4 písm. b/).

R 46/2000: K řízení o určení neplatnosti nabídky ve smyslu § 22 odst. 1 zákona č. 72/1994 Sb. (zrušeno zákonem č. 89/2012 Sb.) je místně příslušným soud dle ustanovení § 88 odst. 1 písm. h) o.s.ř.

SR 12/2004 (5 Cmo 47/2003): Právo volby místní příslušnosti na výběr dané podle § 87 OSŘ přísluší jen žalobci. Pokud ten tohoto práva nevyužije třeba i tím, že podá žalobu u soudu, který místně příslušný být vůbec nemůže, nepřisluší tuto volbu vykonat ani soudu ani žalovanému.

SR 3/2006 (30 Cdo 444/2004): Bydlištěm fyzické osoby se rozumí obec, resp. městský obvod, v němž tato osoba bydlí s úmyslem se zde trvale zdržovat. Obsah pojmu „bydliště“ není totožný s obsahem pojmu „trvalý pobyt“, kterého užívají předpisy správního práva upravující evidenci obyvatel. Místo, kde se fyzická osoba (pouze) zdržuje, je místem, kde se tato osoba zdržuje bez úmyslu zdržovat se tam trvale. Fyzická osoba se může zdržovat nebo mít bydliště na více místech.

R 45/2008: K řízení o určení neplatnosti výpovědi z nájmu bytu je ve smyslu ustanovení § 88 písm. g) (nyní písm. b) o. s. ř. výlučně místně příslušný soud, v jehož obvodu se byt nachází.

R 56/2008: Místní příslušnost soudu určená dohodou podle § 89a o. s. ř. není dotčena změnou v osobě věřitele v důsledku postoupení pohledávky.

R 3/2009: V občanském soudním řízení, v němž je žalovaným (§ 90 o. s. ř.) stát a v němž za stát vystupuje Úřad pro zastupování státu ve věcech majetkových (§ 21a odst. 1 písm. a/ o. s. ř.), je obecným

soudem státu (§ 85 odst. 5 o. s. ř.) okresní soud, v jehož obvodu sídlí (má adresu) územní pracoviště, které v řízení zabezpečuje činnost Úřadu pro zastupování státu ve věcech majetkových.

R 117/2011: Možnost výběru místní příslušnosti soudu, v jehož obvodu došlo ke skutečnosti, která zakládá právo na náhradu škody (§ 87 odst. 1 písm. b/ o. s. ř.), se vztahuje i na řízení o náhradu nemajetkové újmy.

R 81/2011: K řízení o nároku poškozeného proti pojistiteli na plnění podle § 6 a § 9 zákona č. 168/1999 Sb. ve znění pozdějších předpisů není vedle obecného soudu žalovaného příslušný také soud na výběr daný podle § 87 odst. 1 písm. b) o. s. ř.

24 Co 238/2012: V řízení o věcech spojených rozhodnutím okresního soudu (§ 112 odst. 1 o.s.ř.) postačí k založení místní příslušnosti určitého soudu pouze to, že je místně příslušný k projednání byť i jen v jedné z věcí spojených do společného řízení. Okresní soud tím, že obě řízení spojil ke společnému řízení, zbavil se možnosti vyslovit svou místní nepříslušnost v řízení.

R 14/2013: Skutečnost, zda povinný má exekučně postižitelný majetek na území České republiky, který by mohl být po nařízení exekuce soudním exekutorem zajištěn a zpeněžen, vyjde najevo až činností soudem pověřeného soudního exekutora v rámci provádění exekuce. Exekuční soud proto před nařízením exekuce a pověřením exekutora jejím provedením nezjišťuje existenci majetku povinného. Nejvyšší soud rozhodující podle ustanovení § 11 odst. 3 o. s. ř. určí místně příslušný soud podle zásady hospodárnosti.

R 39/2014: Zájem dítěte vyžaduje, aby jeho poměry byly v řízení ovládaném vyšetřovací zásadou upraveny soudem, u něhož se předpokládá, že tak učiní s plnou znalostí věci, bezprostředně, hospodárně a v rozumné době.

Přenesení příslušnosti ve smyslu ustanovení § 177 odst. 2 o. s. ř. (ve znění účinném do 31. 12. 2013) tak bude bránit např. pouhá snaha jednoho z rodičů o „legalizaci“ pobytu dítěte v jiném místě (často značně vzdáleném), než je původní bydliště, vedená záměrem omezit či znemožnit styk dítěte s druhým z rodičů.

R 11/2015: Je-li Nejvyšší soud žádán o určení místně příslušného soudu dle § 11 odst. 3 o. s. ř. na základě pravomocného rozhodnutí, jímž soud prvního stupně vyslovil svou místní nepříslušnost a rozhodl o postoupení věci Nejvyššímu soudu za účelem určení místně příslušného soudu, Nejvyšší soud určí místně příslušný soud, aniž zkoumá (aniž je oprávněn zkoumat), zda je dána pravomoc českých soudů k projednání a rozhodnutí věci. Před vydáním rozhodnutí, jímž vyzve k určení místně příslušného soudu Nejvyšší soud, je soud, u kterého byla podána žaloba, povinen náležitě zkoumat, zda v případě sporu s mezinárodním prvkem je dána pravomoc českého soudu, a tento svůj závěr v takovém rozhodnutí (dospěje-li k závěru, že pravomoc českých soudů je dána, takže je namíste postup dle § 11 odst. 3 a § 105 o. s. ř.) náležitě odůvodnit.

R 15/2017: Místně příslušným soudem v řízení o odložení zrušení spoluvlastnictví k nemovité věci podle § 1155 odst. 1 o. z. je podle § 88 písm. b) o. s. ř. soud, v jehož obvodu se nemovitá věc nachází.

Delegace

IV. ÚS 251/95: Usnesením nadřízeného soudu o přikázání věci z důvodu nutnosti jinému soudu téhož stupně (§ 12 odst. 1 o.s.ř.) se zákonným způsobem mění místní příslušnost soudu určená podle rozhodných okolností, které byly dány v době zahájení řízení. Soud, jemuž byla věc takto přikázána (nikoliv postoupena) již tuto příslušnost nemůže zkoumat ve smyslu ustanovení § 105 o.s.ř.

IV. ÚS 222/96 (97/1996 USn): Předpokladem postupu podle § 12 odst. 2 občanského soudního řádu jsou okolnosti umožňující hospodárnější a rychlejší či po skutkové stránce spolehlivější a důkladnější projednání věci jiným než podle zákona příslušným soudem. Skutečnost, že účastník řízení je soudcem příslušného soudu, důvodem takového postupu není. V úvahu by v tomto případě mohlo přicházet přikázání věci jinému soudu podle § 12 odst. 1 občanského soudního řádu.

II. ÚS 544/02 (33/2002 Usu): Dle rozhodnutí Ústavního soudu sp. zn. I. ÚS 144/2000 (Sbírka nálezů a usnesení Ústavního soudu, svazek 24, nález č. 172) předpokladem přikázání věci z důvodu vhodnosti podle § 12 odst. 2 občanského soudního řádu je (typicky) existence okolností, jež umožňují hospodárnější a rychlejší projednání věci. Přitom je však třeba mít na zřeteli, že obecná místní příslušnost soudu, který má věc projednat, je zásadou základní, a případná delegace příslušnosti jinému soudu je toliko výjimkou z této zásady, kterou je třeba – jako výjimku – vykládat restriktivně.

Ústavní soud rovněž v uvedeném rozhodnutí odkázal na své dřívější rozhodnutí sp. zn. IV. ÚS 222/96 (Sbírka nálezů a usnesení Ústavního soudu, svazek 6, nález č. 97), ve kterém zaujal stanovisko, že pokud soud přikáže věc jinému soudu podle § 12 odst. 2 občanského soudního řádu, aniž by pro takové rozhodnutí byly splněny podmínky, poruší tím ústavně zaručené právo zakotvené v čl. 38 odst. 1 Listiny základních práv a svobod, podle kterého nikdo nesmí být odňat svému zákonnému soudci.

IV. ÚS 2488/09: Z toho důvodu, aby bylo vyloučeno libovolné určování příslušnosti soudu, jež vede k porušení práva na zákonného soudce, je naprosto nezbytné, aby každé rozhodnutí soudu, měnící zákonem stanovenou při zahájení řízení založenou místní příslušnost soudu (§ 11 odst. 1 o. s. ř.), bylo přezkoumatelným způsobem zdůvodněno. Pokud tedy vrchní soud v posuzované věci své rozhodnutí nezdůvodnil vůbec (aniž byly dány podmínky ustanovení § 169 odst. 2 o. s. ř.), uvedené povinnosti nedostál a porušil tak nejen ustanovení § 169 o. s. ř., ale také principy spravedlivého procesu, což ve svých důsledcích mohlo vést k porušení práva na zákonného soudce.

C 362 (5 Nd 74/2001): Úvaha o vhodnosti delegace musí zahrnovat i posouzení poměrů účastníků tak, aby některý z nich nebyl rozhodnutím o navrhované delegaci (ať už pozitivním, nebo negativním) nápadně znevýhodněn v přístupu k soudu a v možnosti uplatňovat zde svá práva. Důvodem k delegaci vhodné může být i taková změna poměrů (zejména osobních, sociálních a majetkových) některého z účastníků, která opodstatňuje závěr, že by nebylo spravedlivé trvat na původní dohodě účastníků o určení jiného místně příslušného soudu.

C 671 (5 Nd 168/2001): Subjektivní pocit účastníka řízení o schopnostech určitého soudce věc projednat a rozhodnout není sám o sobě hlediskem pro vyloučení soudce z rozhodování, natož pro odůvodnění delegace věci jinému soudu.

Delegace věci k místně vzdálenému soudu není namístě, jestliže v obvodu tohoto soudu nemá žádný z účastníků ani jejich zástupců bydliště (sídlo) ani se zde nezdržuje, přičemž delegace není vhodná rovněž s ohledem na zdravotní stav a finanční situaci účastníka, který delegaci navrhuje.

C 5617 (28 Nd 280/2007): Soud rozhodující o návrhu na přikázání věci z důvodu vhodnosti není oprávněn posuzovat existenci podmínky řízení spočívající v překážce litispence; rozhodnutí o návrhu na přikázání věci má před posouzením otázky litispence přednost.

C 5915 (29 Nd 333/2007): Sama skutečnost, že žalobkyně je pro své majetkové poměry osvobozena od soudních poplatků, nezakládá důvod pro přikázání věci soudu, v jehož obvodu má své sídlo.

C 5917 (29 Nd 330/2007): Pouhou změnu sídla některého z účastníků zásadně nelze považovat za okolnost odůvodňující delegaci vhodnou.

C 7062 (4 Nd 102/2008): Návrh na delegaci jinému soudu je možné podat i v průběhu řízení, což přichází do úvahy tehdy, jestliže takový návrh podává některý z účastníků řízení, nicméně není v souladu s požadavkem hospodárnosti a efektivity řízení, aby část řízení byla prováděna jedním soudem a teprve v průběhu řízení byl příslušným soudem podáván návrh na delegaci vhodnou jinému soudu.

C 7063 (4 Nd 105/2008): Je-li místně příslušný soud v dané právní věci žalovaným, jsou splněny podmínky pro delegaci nutnou jinému soudu ve smyslu § 12 odst. 1 OSŘ.

C 7066, C 7065 (4 Nd 118/2008): Bude-li důsledkem delegace, že oba účastníci budou mít k delegovanému soudu blíže, lze návrhu na delegaci vyhovět, i když jeden z účastníků s delegací nesouhlasí. Delegací vhodnou nesmí být navozen stav, který by se v poměrech některého z účastníků projevil zásadně nepříznivě.

C 7417 (4 Nd 265/2008): Návrhu na přikázání věci z důvodu vhodnosti soudu jiného stupně nelze vyhovět.

R 2/2009: Jestliže dosavadní výsledky řízení dokládají, že institut návrhu na delegaci vhodnou (§ 12 odst. 2 o. s. ř.) je účastníkem řízení zneužíván k obstrukci a cílenému protahování občanského soudního řízení, soud nepředkládá věc k rozhodnutí o takovém návrhu nejbližše společně nadřízenému soudu.

Pro výsledek řízení o opravných prostředcích může mít skutečnost, že soud návrh na delegaci vhodnou nepředložil soudu, který je nejbližše společně nadřízen příslušnému soudu, a soudu, jemuž má být věc přikázána, a o věci meritorně rozhodl, význam jen tehdy, dospěje-li soud, který o opravném prostředku rozhoduje, k závěru, že o jednání, jež je zneužitím procesních práv účastníka (§ 2 o. s. ř.), nešlo.

C 8172 (4 Nd 413/2009): Soud nemusí návrhu na delegaci vhodnou vyhovět, i když všichni účastníci řízení takovou delegaci navrhují, resp. s ní souhlasí.

R 16/2014: Ustanovení § 177 odst. 2 o. s. ř., ve znění účinném do 31. 12. 2013, je zvláštním ustanovením, které umožňuje změnit místní příslušnost soudu poté, co byla založena ve smyslu § 11 odst. 1, věty druhé, o. s. ř. Předpokladem přenesení příslušnosti je změna okolností významných pro určení místní příslušnosti ve smyslu § 88 písm. c) o. s. ř. a zároveň respektování zájmu nezletilého dítěte. Tato zvláštní (speciální) úprava má přednost před ustanovením § 12 odst. 2 o. s. ř., které tudíž ve věcech péče o nezletilé zásadně nelze použít.

